

ЕТНОЛІНГВІСТИКА

Викладач – кандидат філологічних наук, доцент Кузьмич О. О.

Кількість кредитів – 4

Семестр – 8-ий (4 р.н.)

Анотація

Сьогодні актуальною є проблема взаємодії мови й етносу, адже етнічні особливості відображаються в мові. Мова зберігає і передає наступним поколінням етнічні особливості світосприйняття, картини соціального та культурного побуту, народні думки, почуття, звичаї, обряди, втілені у відповідних словесних формах.

Етнолінгвістика в Україні характеризується різноаспектністю дослідження. Найпомітнішими були такі напрямки, як: 1) дослідження тематичних груп діалектної лексики, де поєднується лексична проблематика з проблемою культурної мотивації; 2) дослідження звичаїв, обрядів, норм етики; 3) культурологічний аспект дослідження діалектного словотворення; 4) дослідження шляхів виникнення, функціонування, розвитку мовного символу тощо.

Сучасна етнолінгвістика розвивається на стику соціології, етнології, психології, логіки, семіотики, культурології та ін. наук.

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «Етнолінгвістика» є складником циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» і складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за спеціальністю 035 Філологія (Українська мова і література).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є план змісту культури, народної психології й міфології незалежно від засобів і способів їхнього формального втілення; співвідношення мови й духовної культури, мови й народного менталітету, мови й народної творчості.

Міждисциплінарні зв'язки: варіативна навчальна дисципліна «Етнолінгвістика» пов'язана з дисциплінами «Історія української літературної мови», «Історія української літератури», «Фольклор», «Українська діалектологія» тощо.

1. Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є розкриття базових понять з етнолінгвістики; набуття умінь і навичок етнолінгвістичного аналізу різних явищ традиційної народної духовної культури; формування здатності усвідомлювати українську філологію як органічний складник світового

етнолінгвістичного простору, осмислювати конкретні культурні явища в глобальному контексті.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розглянути питання про етнолінгвістику як науковий напрям, його предмет, завдання й методику досліджень;
- ознайомити студентів з історією виникнення й розвитку етнолінгвістики та зорієнтувати в сучасних етнолінгвістичних школах і їхніх дослідженнях;
- допомогти студентам виробити елементарні навички етнолінгвістичного аналізу культурних явищ;
- підготувати молодих дослідників до початкового етапу наукової роботи етнолінгвістичного напрямку.

2. Очікувані результати навчання

1) загальні компетентності (ЗК):

- здатність інтегрувати знання з інших, суміжних із філологією, галузей гуманітарних знань;
- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями й застосовувати їх у практичних ситуаціях;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність до усвідомлення значущості історичного та культурного досвіду людства;

2) спеціальні (фахові) компетентності (СК)

здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації;

виявляти співвідношення мови та культури в рамках антропоцентричного підходу в лінгвістиці;

усвідомлювати мову як особливу знакову систему, розуміти її природу та функції, установлювати зв'язки між семіотикою мови та семіотикою культури;

фіксувати та аналізувати територіальні і соціальні різновиди мови, описувати соціолінгвальну ситуацію;

володіти експресивними, емоційними, логічними засобами мови, цілеспрямовано застосовувати їх для досягнення запланованого прагматичного результату.

логічно мислити, аргументовано доводити власну позицію;

використовувати досягнення сучасної науки в галузі етнолінгвістики та суміжних наук, інтерпретувати і зіставляти мовні явища;

демонструвати сформовану мовленнєву компетентність у процесі фахової та міжособистісної комунікації.

3. Програмні результати навчання

Студенти повинні

знати:

- основні теоретичні положення етнолінгвістики; історію виникнення та становлення цього наукового напрямку; основні аспекти сучасних етнолінгвістичних досліджень;
- різні точки зору мовознавців і лінгвістичних шкіл щодо етнолінгвістики як науки;
- специфіку українських мовних явищ, лінгвістичну термінологію;
- особливості взаємодії мови і культури;
- культурно-національні стереотипи та еталони, відображені у фразеологізмах і метафорах;
- об'єкт і предмет вивчення етнолінгвістики;

уміти:

- ефективно працювати з інформацією, черпати необхідні знання з різних джерел, критично їх аналізувати й інтерпретувати, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- демонструвати знання з історії та культури українського народу, розуміння фундаментальних принципів буття людини, природи, суспільства;
- порівнювати, робити необхідні висновки та узагальнення;
- висловлювати та аргументувати власну думку;
- застосовувати набуті теоретичні знання на практиці;
- ілюструвати теоретичний матеріал прикладами;
- аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- виконувати етнолінгвістичний аналіз культурних явищ, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- опрацьовувати обрядові тексти.

Очні консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щовівторка з 11.15 до 13.45 (2 академічні години)

Онлайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щосереди з 18.00 до 20.00.

Е-mail викладача: oksana.kuzmych@ukr.net